

Ngày nhận bài: 26/3/2025; Ngày thẩm định: 09/5/2025; Ngày duyệt đăng: 27/5/2025.

VẬN DỤNG NHỮNG CHỈ DẪN CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỀ VAI TRÒ, SỨC MẠNH CỦA QUẦN CHÚNG NHÂN DÂN VÀO XÂY DỰNG, PHÁT TRIỂN MÔ HÌNH “TỔ LIÊN GIA AN TOÀN PHÒNG CHÁY, CHỮA CHÁY” HIỆN NAY

Trung tá, TS LƯU NGỌC LONG

Khoa Lý luận chính trị và khoa học xã hội nhân văn, Trường Đại học PCCC

*Tác giả liên hệ: Lưu Ngọc Long (E-mail: Luuanhlong1984@gmail.com)

Tóm tắt: Hiện nay, mô hình “Tổ liên gia an toàn phòng cháy, chữa cháy” đã góp phần đáng kể nâng cao ý thức phòng cháy, chữa cháy (PCCC) của nhân dân, tăng cường ứng phó tại chỗ và xây dựng tinh thần đoàn kết cư dân nhằm đối phó hiệu quả với nguy cơ mất an toàn phòng cháy, cũng như khi có cháy xảy ra. Tuy nhiên quá trình xây dựng mô hình cũng tồn tại một số khó khăn. Để phát triển mô hình, cần đẩy mạnh vận dụng những chỉ dẫn của Chủ tịch Hồ Chí Minh về vai trò, sức mạnh của quần chúng nhân dân để không ngừng tuyên truyền, nâng cao chất lượng hoạt động Tổ liên gia, có chính sách hỗ trợ và xã hội hóa PCCC, tiếp tục phát huy sức mạnh của quần chúng nhân dân.

Từ khóa: Tổ liên gia an toàn phòng cháy, chữa cháy, Chủ tịch Hồ Chí Minh, quần chúng nhân dân, toàn dân phòng cháy, chữa cháy.

Abstract: The "fire safety inter-family groups" have played a vital role in enhancing public awareness of fire safety, improving on-site response capabilities, and fostering community solidarity in addressing fire-related risks and incidents. Despite these positive outcomes, the movement has encountered various challenges during its development. To advance and sustain this initiative, it is essential to rigorously apply President Ho Chi Minh's teachings on the role and strength of the people, including intensifying public education efforts, improving the operational effectiveness of the Inter-Family Groups, enacting supportive policies, mobilizing social resources for fire prevention and firefighting activities, and further mobilizing community participation as a key driving force.

Keywords: fire safety inter-family groups, President Ho Chi Minh, the people, all people's participation in fire prevention and fighting.

1. Trong bối cảnh đô thị hóa nhanh chóng và sự gia tăng các hoạt động sản xuất, kinh doanh trong khu dân cư, tình hình cháy, nổ tại Việt Nam đang diễn biến ngày càng phức tạp và đáng báo động. Những vụ cháy thương tâm liên tiếp xảy ra, đặc biệt tại các khu dân cư, nhà ở kết hợp sản xuất, kinh doanh, đã gây ra những thiệt hại vô cùng to lớn về người và tài sản, ảnh

hưởng nghiêm trọng đến đời sống kinh tế, xã hội và an ninh trật tự. Trước thực trạng này, việc tăng cường công tác PCCC, đặc biệt là từ cơ sở, trong cộng đồng dân cư, trở nên vô cùng cấp thiết. Trong các giải pháp PCCC hiện nay, mô hình "Tổ liên gia an toàn phòng cháy, chữa cháy" nổi lên như một điểm sáng, mang tính quần chúng sâu rộng, phát huy tối đa sức mạnh

tại chỗ của người dân trong công tác đảm bảo an toàn PCCC.

Chủ tịch Hồ Chí Minh, lãnh tụ vĩ đại của dân tộc Việt Nam luôn đề cao vai trò quần chúng nhân dân là gốc của nước, là chủ thể của lịch sử, là lực lượng vô địch có thể vượt qua mọi khó khăn, thách thức. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về sức mạnh to lớn của quần chúng nhân dân, bài viết này tập trung nghiên cứu sự vận dụng những quan điểm đó vào công tác xây dựng và phát triển mô hình “Tổ liên gia an toàn phòng cháy, chữa cháy” hiện nay. Chính sức mạnh từ sự đồng lòng, đoàn kết và ý thức tự giác của quần chúng nhân dân được xem là yếu tố then chốt, tạo nên thành công và tính bền vững của mô hình PCCC hiệu quả này.

2. Ngày 01/6/2022, Bộ Công an đã ban hành Kế hoạch số 273/KH-BCA-C07 về tăng cường công tác PCCC đối với khu dân cư, hộ gia đình, nhà để ở kết hợp sản xuất, kinh doanh. Từ đó, các địa phương đã triển khai thành lập các “Tổ liên gia an toàn phòng cháy, chữa cháy” bảo đảm tiêu chí theo hướng dẫn của Bộ Công an. “Tổ liên gia an toàn phòng cháy, chữa cháy” là tập hợp các hộ gia đình, nhà để ở, nhà ở kết hợp sản xuất kinh doanh liền kề nhau. Mô hình “Tổ liên gia an toàn phòng cháy, chữa cháy” bao gồm: từ 05 đến 15 hộ gia đình (nhà để ở, nhà ở kết hợp sản xuất, kinh doanh) liền kề nhau. Mỗi nhà sẽ bố trí ít nhất 01 bình chữa cháy xách tay và tối thiểu 01 dụng cụ phá dỡ, đồng thời trang bị 01 chuông báo cháy tại tầng 1, lắp đặt 02 nút ấn báo cháy (01 nút ấn ở trong nhà, 01 nút ấn ngoài nhà) ở các vị trí phù hợp tại mỗi hộ gia đình. Nút nhấn và chuông báo cháy của các gia đình yêu cầu phải liên kết với nhau, đảm bảo khi 01 nhà nhấn nút toàn bộ chuông của các gia đình trong Tổ liên gia đều kêu, ngoài ra có thể liên kết trực tiếp với điện thoại của gia chủ, nhận cuộc gọi báo cháy qua điện thoại.

Mỗi Tổ được thành lập trên cơ sở thống nhất giữa các hộ gia đình, bầu ra Tổ trưởng và Tổ phó để

điều phối hoạt động. Về cơ cấu, Tổ liên gia tập trung vào việc xây dựng lực lượng PCCC tại chỗ, mỗi thành viên trong các gia đình tham gia đều được trang bị kiến thức và kỹ năng PCCC cơ bản. Để đảm bảo hoạt động hiệu quả, Tổ liên gia xây dựng quy chế hoạt động cụ thể, phân công trách nhiệm rõ ràng cho từng thành viên. Các Tổ liên gia cũng chủ động xây dựng và duy trì phương án PCCC chung cho khu vực, phối hợp kiểm tra an toàn PCCC định kỳ, tổ chức diễn tập, và chuẩn bị sẵn sàng các phương tiện chữa cháy ban đầu như: bình chữa cháy xách tay, dụng cụ phá dỡ để ứng phó kịp thời với các tình huống cháy, nổ có thể xảy ra. Có thể nói, đây là mô hình huy động sức mạnh to lớn của nhân dân trong công tác PCCC. Cơ sở lý luận của mô hình này đến từ những chỉ dẫn của Chủ tịch Hồ Chí Minh về vai trò, sức mạnh của quần chúng nhân dân.

Trước hết, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh rằng, quần chúng nhân dân là nền tảng, là gốc rễ của mọi chế độ, mọi thành công. Đây chính là phương châm hành động, một bài học quý báu cho mọi thế hệ cán bộ, đảng viên. Trong tác phẩm “Dân vận” (1949), Chủ tịch Hồ Chí Minh viết: “Trong bầu trời không có gì quý bằng nhân dân. Trong thế giới không có gì mạnh bằng lực lượng đoàn kết của nhân dân” [2; tr. 356]. Người ví nhân dân như nước, còn cán bộ, đảng viên như thuyền, thuyền có thể lật úp nếu nước không nâng đỡ. Quan điểm này thể hiện sự tin tưởng tuyệt đối vào sức mạnh của nhân dân, đồng thời nhắc nhở về mối quan hệ mật thiết, không thể tách rời giữa Đảng, Nhà nước và nhân dân.

Thứ hai, từ sự đánh giá cao vai trò, sức mạnh của quần chúng nhân dân, Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ trương phải dựa vào dân, phát huy sức mạnh của dân trong mọi công việc. Người luôn quán triệt tư tưởng “lấy dân làm gốc”, “dân là gốc của nước”, và “cách mạng là sự nghiệp của quần chúng”. Trong bài nói chuyện tại lớp huấn luyện cán bộ dân vận (1949), Người căn dặn: “Lực lượng của dân rất to. Dân chúng

biết giải quyết nhiều vấn đề một cách giản đơn, mau chóng, đầy đủ, mà những người tài giỏi, những đoàn thể, những Chính phủ thường không nghĩ đến” [2; tr. 359]. Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ kêu gọi mà còn hướng dẫn cụ thể về phương pháp “dân vận khéo”, “tổ chức dân, lãnh đạo dân, giáo dục dân” để phát huy cao nhất vai trò chủ động, sáng tạo của quần chúng nhân dân. Người đặc biệt coi trọng công tác dân vận, tuyên truyền, vận động quần chúng, coi đó là “chìa khóa vạn năng” để giải quyết mọi vấn đề, là “cái gốc của công tác”.

Thứ ba, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đặt lợi ích của quần chúng nhân dân lên trên hết, trước hết. Người cho rằng, mục tiêu cao nhất của Đảng, Nhà nước và của mỗi cán bộ, đảng viên là phải phục vụ nhân dân, mang lại cuộc sống ấm no, hạnh phúc cho nhân dân. Trong “Di chúc”, Người căn dặn Đảng ta phải: “...thật sự xứng đáng là người lãnh đạo, người đầy tớ thật trung thành của nhân dân” [4; tr. 612]. Người luôn nhắc nhở cán bộ, đảng viên phải “óc nghĩ, mắt trông, tai nghe, chân đi, miệng nói, tay làm” để hiểu dân, gần dân, học dân, và giúp dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu mọi chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước phải xuất phát từ lợi ích của nhân dân, phải được nhân dân ủng hộ và thực hiện.

Dựa trên những chỉ dẫn của Chủ tịch Hồ Chí Minh, công tác xây dựng mô hình “Tổ liên gia an toàn phòng cháy, chữa cháy” đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng. Cả nước có khoảng hơn 50.000 “Tổ liên gia an toàn phòng cháy, chữa cháy”, các Tổ đã được triển khai sâu rộng trên phạm vi cả nước, đặc biệt tại các đô thị lớn, khu vực có mật độ dân cư cao, và các làng nghề truyền thống – nơi tiềm ẩn nhiều nguy cơ cháy, nổ. Các địa phương đã chủ động xây dựng kế hoạch, ban hành các văn bản chỉ đạo, hướng dẫn, và huy động sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị để xây dựng và nhân rộng mô hình này. Số lượng “Tổ liên gia an toàn phòng cháy, chữa cháy” không ngừng tăng lên qua các năm, thu hút đông đảo người dân tự nguyện tham gia. Điểm nổi bật

là tính tự nguyện, tự quản của người dân, mỗi Tổ liên gia thường bao gồm các hộ gia đình liền kề, cùng nhau xây dựng phương án PCCC, trang bị phương tiện chữa cháy ban đầu, tổ chức tuần tra, canh gác, và phối hợp ứng phó khi có sự cố xảy ra. Nhiều địa phương đã có những cách làm sáng tạo, phù hợp với điều kiện thực tế, như lồng ghép hoạt động PCCC vào các phong trào, cuộc vận động khác, hoặc xây dựng các mô hình điểm, sau đó nhân rộng ra toàn địa bàn.

Về hiệu quả, mô hình “Tổ liên gia an toàn phòng cháy, chữa cháy” đã mang lại những kết quả tích cực và đáng ghi nhận. Thứ nhất, mô hình góp phần nâng cao nhận thức, ý thức trách nhiệm về PCCC trong cộng đồng dân cư. Thông qua các hoạt động tuyên truyền, huấn luyện, diễn tập PCCC do Tổ liên gia tổ chức, người dân được trang bị những kiến thức, kỹ năng cơ bản về PCCC, biết cách sử dụng các phương tiện chữa cháy ban đầu, và chủ động hơn trong việc phòng ngừa cháy, nổ tại gia đình và khu dân cư. Thứ hai, mô hình giúp tăng cường khả năng tự phòng ngừa và ứng phó cháy, nổ tại chỗ. Với lực lượng tại chỗ, phương tiện tại chỗ, các Tổ liên gia có thể phát hiện sớm và xử lý kịp thời các sự cố cháy, nổ ngay từ khi mới phát sinh, hạn chế cháy lan, cháy lớn, giảm thiểu thiệt hại. Nhiều vụ cháy nhỏ đã được dập tắt kịp thời nhờ sự ứng cứu nhanh chóng của các Tổ liên gia, trước khi lực lượng PCCC chuyên nghiệp đến hiện trường. Thứ ba, mô hình góp phần xây dựng cộng đồng an toàn, gắn kết, phát huy tinh thần đoàn kết, tương trợ, giúp đỡ lẫn nhau trong khu dân cư. Thông qua hoạt động chung, các thành viên Tổ liên gia trở nên gần gũi, gắn bó hơn, cùng nhau xây dựng môi trường sống an toàn, văn minh.

Tuy nhiên, bên cạnh những thành công, mô hình “Tổ liên gia an toàn phòng cháy, chữa cháy” cũng đang đối mặt với không ít khó khăn, thách thức. Một là, chất lượng hoạt động của các Tổ liên gia chưa đồng đều giữa các địa phương, khu vực. Ở nhiều nơi, hoạt động còn mang tính hình thức, chưa thực chất,

hiệu quả chữa cao. Hai là, trang thiết bị PCCC của nhiều Tổ liên gia còn thiếu thốn, lạc hậu, chưa đáp ứng được yêu cầu thực tế. Nguồn kinh phí hoạt động chủ yếu dựa vào đóng góp tự nguyện của người dân, còn hạn chế. Ba là, công tác duy trì và phát triển mô hình còn gặp nhiều khó khăn, do tính chất tự nguyện, dựa vào nhiệt tình của người dân, dễ bị mai một theo thời gian nếu không có sự quan tâm, chỉ đạo sát sao và hỗ trợ thường xuyên từ chính quyền và lực lượng chức năng. Bốn là, sự phối hợp giữa “Tổ liên gia an toàn phòng cháy, chữa cháy” với lực lượng PCCC chuyên nghiệp đôi khi còn chưa chặt chẽ, đồng bộ, ảnh hưởng đến hiệu quả công tác chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ khi có sự cố lớn xảy ra.

3. Để tiếp tục phát huy vai trò, sức mạnh quần chúng nhân dân, nhằm nâng cao chất lượng hoạt động của mô hình “Tổ liên gia an toàn phòng cháy, chữa cháy”, cần triển khai một số giải pháp sau:

Thứ nhất, công tác tuyên truyền, vận động cần được đẩy mạnh và đổi mới về nội dung, hình thức. Cần đa dạng hóa các kênh truyền thông, từ phương tiện truyền thông đại chúng, mạng xã hội, đến các hình thức tuyên truyền trực quan, sinh động tại cộng đồng như: hội nghị, tờ rơi, pano, áp phích, các buổi diễn tập PCCC cộng đồng. Nội dung tuyên truyền cần tập trung vào việc nâng cao nhận thức, ý thức trách nhiệm của mỗi người dân về PCCC, làm cho mọi người hiểu rõ nguy cơ cháy, nổ, hậu quả nghiêm trọng của cháy, và vai trò quan trọng của mỗi cá nhân, gia đình trong công tác PCCC.

Thứ hai, nâng cao chất lượng hoạt động của các “Tổ liên gia an toàn PCCC” là yếu tố then chốt. Cần tăng cường tổ chức các lớp huấn luyện, bồi dưỡng nghiệp vụ PCCC cho các thành viên Tổ liên gia, trang bị kiến thức, kỹ năng PCCC chuyên nghiệp hơn, đặc biệt là kỹ năng sử dụng thành thạo các phương tiện chữa cháy ban đầu, kỹ năng thoát nạn, cứu người, cứu tài sản. Đồng thời, cần đảm bảo trang bị đầy đủ, đồng bộ các phương tiện PCCC cần thiết

cho các Tổ liên gia, từ bình chữa cháy, dụng cụ phá dỡ, đến hệ thống báo cháy, đèn chiếu sáng sự cố, phù hợp với điều kiện và đặc điểm của từng khu dân cư. Việc tổ chức diễn tập PCCC định kỳ, thường xuyên cũng vô cùng quan trọng, giúp nâng cao khả năng phối hợp tác chiến, ứng phó linh hoạt, hiệu quả với các tình huống cháy, nổ có thể xảy ra.

Thứ ba, cần có cơ chế, chính sách hỗ trợ thiết thực và kịp thời từ các cấp chính quyền. Nghiên cứu, ban hành các chính sách khuyến khích, hỗ trợ về kinh phí, trang thiết bị PCCC cho các Tổ liên gia, đặc biệt là các khu vực khó khăn, vùng sâu, vùng xa. Có thể xem xét hình thức khen thưởng, động viên kịp thời đối với các Tổ liên gia, cá nhân có thành tích xuất sắc trong công tác PCCC, tạo động lực và khuyến khích sự tham gia tích cực của người dân.

Thứ tư, đẩy mạnh xã hội hóa công tác PCCC là một giải pháp mang tính chiến lược. Cần khuyến khích, tạo điều kiện thuận lợi để các tổ chức, doanh nghiệp, cá nhân tham gia đóng góp nguồn lực, vật chất, tinh thần cho công tác PCCC nói chung và mô hình “Tổ liên gia an toàn PCCC” nói riêng. Có thể xây dựng quỹ PCCC cộng đồng, huy động sự đóng góp từ xã hội để hỗ trợ hoạt động của các Tổ liên gia, trang bị phương tiện PCCC, và thực hiện các hoạt động PCCC khác tại cơ sở. Bên cạnh đó, cần tăng cường sự phối hợp chặt chẽ, đồng bộ giữa lực lượng PCCC chuyên nghiệp với lực lượng PCCC tại chỗ, đặc biệt là các Tổ liên gia, trong công tác tuyên truyền, huấn luyện, diễn tập, và xử lý các tình huống cháy, nổ.

Mô hình “Tổ liên gia an toàn phòng cháy chữa cháy” đã thực sự khẳng định được hiệu quả và ý nghĩa to lớn trong thực tiễn. Từ việc nâng cao ý thức, trang bị kỹ năng, đến xây dựng mạng lưới PCCC rộng khắp, mô hình đã huy động được sức mạnh tổng hợp của cộng đồng, tạo nên “lá chắn thép” vững chắc bảo vệ an toàn PCCC từ mỗi gia đình, ngõ phố. Thành công này không chỉ chứng minh tính đúng

đẫn của chủ trương xã hội hóa công tác PCCC, mà còn là minh chứng sống động cho sức mạnh to lớn của nhân dân khi được đoàn kết, tổ chức và phát huy tinh thần làm chủ. Tiếp tục phát triển và nhân rộng mô hình “Tổ liên gia an toàn PCCC” chính là hành động thiết thực nhất để hiện thực hóa tư tưởng Hồ Chí Minh, xây dựng một xã hội Việt Nam an toàn, văn minh và phồn vinh, dựa trên nền tảng vững chắc là sức mạnh của nhân dân. ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Tuấn Anh (2025), “*Phát huy “thế trận lòng dân” trong công tác phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ góp phần giữ vững an ninh, trật tự và an sinh xã hội*”, *Tạp chí Phòng cháy và chữa cháy điện tử*, số 1, tr.1-4 tại <https://tapchipcce.edu.vn/index.php/pccc/article/view/101/27>
2. Hồ Chí Minh (1995), *Toàn tập*, Tập 6, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia, Hà Nội.
3. Hồ Chí Minh (1995), *Toàn tập*, Tập 7, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia, Hà Nội.
4. Hồ Chí Minh (1996), *Toàn tập*, Tập 15, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia, Hà Nội.